

Zemské desky (*Tabulae terrae*)

Vznik u zemského soudu v době vlády Přemysla Otakara II. kolem roku 1260. Obsahovaly soupis šlechtického (alodního/svobodného) majetku. Zápisy byly prováděny na *kvaterny* – 4 listy (původně pergamen) svazovány v jednu knihu. „*Desky zemské nikto přesvědčiti nemouž*“ Agendu ZD řídil nejvyšší písař – např. *Viktorín Kornel ze Všehrd*

3 funkce úřadu ZD:

1. Archiv království
2. Registratura zemského soudu
3. soudní pravomoc

Svazky se nazývaly podle jmen písařů, které je vedli např. Viktor Kornel ze Všehrd – Všehrdovy.

Dělení zemských desek:

1. Desky zemské menší
 - trhové – nákup a prodej
 - zápisné větší – dluhy šlechtického majetku nad 100 kop
2. Desky zemské větší
 - pŕihonné – sloužili k informování o konání soudu
 - zápisné menší – dluhy šlechtického majetku pod 100 kop
3. Desky památné

1541 požár – většina ZD zničena

zemská lhůta – 3 roky a 18 neděl x **městská lhůta** – 1 rok a 6 neděl

Zemské desky v Čechách

1260 – 1541 -> požár Malé strany a Pražského hradu (dochoval se pouze 1 kvatern)

od požáru vždy 2 kopie – na Hradě a na Karlštejně. Český diplomatář – snaha o obnovu ZD – Josef Emler -> obnova ZD. První vydání v roce 1870 I. svazek – výpis z desek pŕihonných do roku 1404. IV. a V. svazek nestihl dokončit vydáno posmrtně Theodorem Antlem

Národní archiv v Praze.

Zemské desky na moravě

Vedené od roku 1348. Původně u soudu v Brně a Olomouci – neustálé stěhování

1642 sloučený do brněnského soudu. Z počátku pouze desky trhové, začátkem 15. stol. se přidaly i desky pŕihonné a nálezové. Zachovaly se všechny a jsou uloženy v Moravském zemském archivu v Brně.

Zemské desky ve Slezsku

Vznik na konci 14. stol. Desky trhové -> knihy zadní; desky pŕihonné knihy přední

Nejstarší záznamy se nedochovaly. Uloženy jsou v Zemském archivu v Opavě

Edice ZD v Čechách

EMLER, Josef (ed.): Pozůstatky desk zemských království českého r. 1541 pohořelých. I. Praha 1870.

EMLER, Josef (ed.): Pozůstatky desk zemských království českého r. 1541 pohořelých. II. Praha 1872.

Edice ZD na Moravě

CHLUMECKÝ, Petr – CHYTIL, Josef – DEMUTH, Karl – WOLFSKRON, Adolf (ed.): Moravské zemské desky. Brno 1856.

MATĚJEK, František (ed.): Moravské zemské desky. II. sv. řady olomoucké 1480-1566. Brno 1948.

KALINA, Tomáš (ed.): Moravské zemské desky. II. sv. řady brněnské 1480-1566. Brno 1950.

MATĚJEK, František (ed.): Moravské zemské desky. III. sv. řady olomoucké 1567-1642. Brno 1953.

ROHLÍK, Miloslav (ed.): Moravské zemské desky. III. sv. řady brněnské 1567-1641. Praha 1957.

Edice ZD ve Slezsku

KAPRAS, Jan (ed.): Pozůstatky knih zemského práva knížectví Opavského. Díl 1. Knihy přední. Část prvá (registra soudní 1413-1461, 1464-1465, 1466-1484, pŕihony 1466-1489 a nálezy 1466-1484). Praha 1906.

Díl 2. Desky zemské. Část prvá (1431-1536). Praha 1908.

PRIX, Dalibor (ed.): Zemské desky krnovské. Svazek I. 1403–1522. Opava 2008.

ZD online

<http://147.231.53.91/src/index.php?s=v&cat=7>